

Голас Радзімы

№ 51 (1415) СНЕЖАНЬ 1975 г.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

ГОД ВЫДАННЯ 20-ТЫ

ЦАНА 2 КАП.

З НОВЫМ ГОДАМ!

У СНЕЖНІ НАМ ЦЕПЛА
І РАДАСНА АД ВЕ-
ЛІЧНЫХ ЗДЗЯЙСНЕН-
НЯУ І ЗАДУМ!

«Профіль нашага часу»
стар. 1, 7

ДОБРЫЯ ПАДЗЕІ НЕ
АБМІНУЛІ НІКОГА

«Навагоднія інтэрв'ю»
даюць дэпутаты Вярхоў-
нага Савета БССР

стар. 3, 4, 5, 6, 7

ЯК СОФ'Я ГАРАШЭВІЧ
ЕЗДЗІЛА У АМЕРЫКУ

«Няўжо ў вас так, як га-
вораць!»

стар. 4

ГАСТРОЛІ САМА-
ДЗЕЙНАГА ТАНЦА-
ВАЛЬНАГА КАЛЕКТЫ-
ВУ МІНСКІХ ТРАКТА-
РАЗАВОДЦАУ У ПАР-
ТУГАЛІ

«Поспех «Лявоніхі»

стар. 6

Пімен ПАНЧАНКА

Ад Дзвіны да Прыпяці —
бела, бела,
Ад Дняпра да Нёмана —
снег і снег.
Свята сінім полазам
зранку зарыпела,
Тысячы аўтобусаў
пачалі свой бег.

Добры дзень, суседзі!
Будзем век сябрамі.
Добры дзень, суседкі!
Светлая зіма...
Нас усіх Радзіма
у сям'ю сабрала,
Нават тых адважных,
каго ўжо няма.

Брацкія імёны
злічыць не бяруся:
Кожная рэспубліка —
у сваёй красе.
А на абелісках
нашай Беларусі,
На суровых помніках
знойдзеш іх усе.

Вам паклон сардэчны,
ваіны-паплечнікі,
З кім зямлю я родную
разам бараніў.
Слаўлю службу верную,
Слаўлю дружбу вечную!
Нарадзіў Кастрычнік нас,
снежань парадніў.

НАТХНЯЮЧАЯ ПРАГРАМА ДЗЕЯННЯ

14 снежня ў савецкім друку апублікаваны пастанова Цэнтральнага Камітэта КПСС аб праекце ЦК КПСС да XXV з'езда Камуністычнай партыі Савецкага Саюза «Асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1976 — 1980 гады» і сам праект.

Дакумент, які акрэслівае асноўныя задачы гаспадарчага і сацыяльна-культурнага будаўніцтва ў СССР на новым пяцігадовым этапе будаўніцтва камунізму, мае велізарнае значэнне. Ён змяшчае разгорнутую рэалістычную праграму далейшага прагрэсу краіны, якая цалкам адпавядае карэнным жыццёвым інтарэсам народа.

У першай частцы праекта змешчаны асноўныя вынікі развіцця народнай гаспадаркі СССР за 1971—1975 гады. Неабходныя ўмовы для вырашэння новых, больш буйных задач у адпаведнасці з даўгачаснай сацыяльна-эканамічнай палітыкай партыі створаны ў гады дзевятай пяцігодкі.

Эканоміка СССР, падкрэслена ў праекце, развілася высокімі і ўстойлівымі тэмпамі. Нацыянальны даход, які выкарыстоўваецца на спажыванне і накіраванне, павялічыўся на 28 працэнтаў, і яго абсалютны прырост склаў 76 мільярдаў рублёў.

Аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся на 43 працэнты. Палепшылася структура прамысловасці.

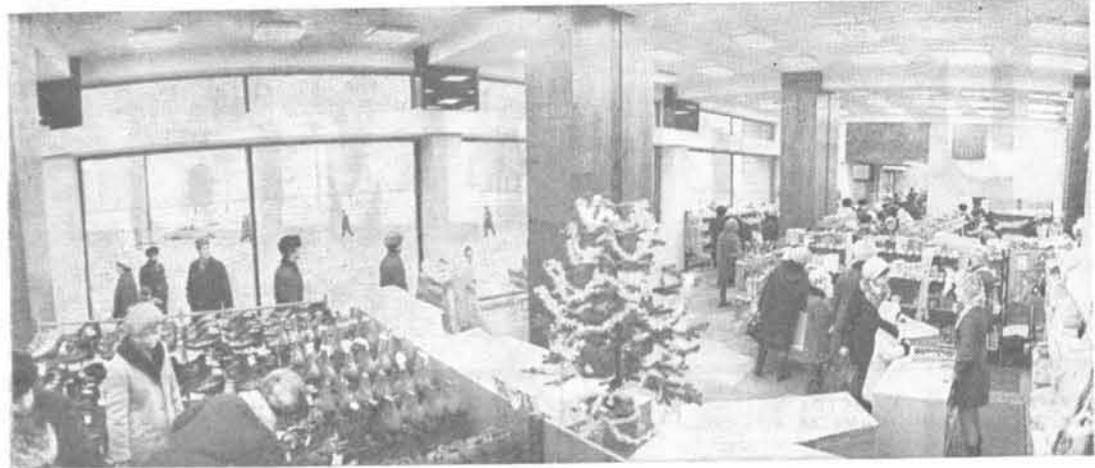
У адпаведнасці з рашэннямі XXIV з'езда КПСС ажыццэўлена шырокая праграма сацыяльных мерапрыемстваў. Непасрэдна на народны дабрабыт накіравана, уключаючы сродкі на жыллёвае і сацыяльна-культурнае будаўніцтва, прыкладна чатыры пятае нацыянальнага даходу. Расходы дзяржавы на новыя мерапрыемствы па павышэнню жыллёвага ўзроўню народа ў дзевятай пяцігодцы былі ў 1,7 раза больш, чым у папярэднюю.

Больш поўна задавальняліся матэрыяльныя і духоўныя патрэбнасці савецкіх людзей, паліпшыліся іх жыллёва-бытавыя ўмовы. Рэальныя даходы ў разліку на душу насельніцтва павялічыліся на 24 працэнты.

У выніку буйных поспехаў у знешняй палітыцы, у рэалізацыі Праграмы міру, распрацаванай XXIV з'ездам партыі, умацаваліся міжнародныя пазіцыі Савецкага Саюза, яго супрацоўніцтва з брацкімі сацыялістычнымі краінамі. Такім чынам, пабудавана ў СССР развітае сацыялістычнае грамадства зноў прадэманстравала свае велізарныя магчымасці і перавагі.

У праекце ЦК КПСС дзесятая пяцігодка характарызуецца як новы важны этап у стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, удасканаленні грамадскіх адносін і фарміраванні новага чалавека, развіцці сацыялістычнага ладу жыцця. Гэта перыяд умацнення інтэнсіфікацыі грамадскай вытворчасці, больш поўнага выкарыстання магчымасцей народнай гаспадаркі для павышэння нацыянальнага багацця, умацавання эканамічнай магутнасці абараназольнасці краіны.

«Галоўная задача дзесятай пяцігодкі заключаецца ў

У магазінах Мінска і іншых гарадоў рэспублікі ідзе бойкі гандаль навагоднімі цацкамі і ўпрыгожваннямі.

Фота А. НИКАЛАЕВА.

ПРОФІЛЬ НАШАГА ЧАСУ

1975 год завяршыў вельмі важны этап у жыцці Савецкай краіны, які партыя і народ назвалі дзевятай пяцігодкай. Аб зменах, што адбыліся за гэты час у нашай рэспубліцы, карэспандэнт «Голасу Радзімы» Алясю ГАУРОНУ расказвае народны пісьменнік Беларусі Іван ШАМЯКІН:

— У дружнай сям'і брацкіх рэспублік працоўныя Беларусі, як і ўсёй краіны, паспяхова ажыццяўлялі прадвызначэнні партыі. За гады дзевятай пяцігодкі наша рэспубліка ўпэўнена крочыла наперад на ўсіх галоўных напрамках развіцця прамысловасці, сельскагаспадаркі, будаўніцтва і транспарту, навукі і культуры.

Мне як грамадскаму дзеячу і пісьменніку давялося ўздоўж і ўпоперак аб'ездзіць рэспубліку за гэтыя апошнія гады. Таму я магу прывесці не толькі лічбы нашага матэрыяльнага і духоўнага росту, але і расказаць пра тое, што бачыў у час гэтых паездак на новабудовлях, заводах, у калгасах і саўгасах.

— Як дэпутат Вярхоўнага Савета рэспублікі раскажыце спачатку пра дасягненні нашай народнай гаспадаркі.

— Паспяхова справіліся з дзяржаўнымі заданнямі пяцігодкі работнікі вядучай галіны эканомікі — прамысловасці. Як вы памятаеце, ужо да 30-годдзя Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне было выканана заданне пяцігодкі па тэмпах росту вытворчасці. У строй дзеючых увайшлі дзесяткі буйных прадпрыемстваў, у іх ліку Мазырскі нафтаперапрацоўчы завод, Беларускі шынны камбінат, Баранавіцкі філіял Мінскага завода аўтаматычных ліній. Дасягнула праектнай магутнасці базавая электрастанцыя Беларускай энергасістэмы — Лукомская ДРЭС. Датэрмінова ўведзены ў дзеянне новыя магутнасці на Гродзенскім прадзільна-нітачным і Магілёўскім шаўковым камбінатах, на шэрагу прадпрыемстваў харчовай прамысловасці.

Літаральна днямі на старонках «Звязды» я прачытаў рапорт сельскіх працаўнікоў Гродзеншчыны аб датэрміно-

вым выкананні народнагаспадарчых планаў па продажу асноўных відаў прадукцыі. Такія паведамленні заўсёды радуюць. Пачатак маёй пісьменніцкай і грамадскай дзейнасці звязаны з вёскай. Таму я з асаблівай цікавасцю сачу за зменамі ў яе жыцці.

З году ў год умацоўваецца матэрыяльна-тэхнічная база сельскай гаспадаркі. Адбываецца далейшая канцэнтрацыя і спецыялізацыя сельскагаспадарчай вытворчасці, удасканаленне арганізацыі працы і кі-

равання, расшырэнне комплекснай механізацыі, хімізацыі і меліярацыі зямель, павышэнне культуры земляробства і жылёлагадоўлі.

Навукова-тэхнічная рэвалюцыя. Яе пашырэнне і паглыбленне, якое мела месца ў гэтыя пяць гадоў, не толькі рухала прагрэс у сферы матэрыяльнай вытворчасці, але і мяняла структуру грамадства, уплывала на ўсе бакі яго духоўнага жыцця...

— Вас як пісьменніка гэта цікавіла, відаць, асабліва! З ростам тэхнічнай аснашчанасці мяняецца характар працы чалавека, а разам з гэтым яго псіхалогія — якраз тая сфера, якая найбольш датычыць пісьменніка.

— Так, разам з павышэннем дабрабыту ўзніклі і новыя з'явы ў псіхалогіі прадстаўнікоў розных сацыяльных слаёў, розных узростаў катэгорый — у псіхалогіі нашых дзяцей,

у дарослай групе насельніцтва, нават у пенсіянераў. Адным словам, узніклі і ўзнікаюць новыя сур'ёзныя праблемы, міма якіх, безумоўна, не можа прайсці ніводзін сур'ёзны мастак, калі толькі ён ставіць перад сабой задачу даследаваць сваю эпоху, сваіх сучаснікаў з адказнасцю перад нашым часам і нашчадкамі.

Але, апісваючы грандыёзнасць будоўлі, энтузіязм інжынераў, рабочых, мы, пісьменнікі, павінны ўглыбіцца ў сутнасць з'яў, у складанасць духоўных працэсаў, якія ўзнікаюць пры вырашэнні такіх значных інжынерных, горадабудаўнічых, сацыяльных, эканамічных, міграцыйных задач, пранікнуць у псіхалогію і кіраўнікоў будоўлі, і простых арматуршчыц, бетоншчыц, якія толькі што адарваліся ад школы, ад роднай вёскі.

— У аднаго з нашых паэтаў ёсць кніга вершаў пад назвай «Профіль веку». Калі ўявіць такі востры «профіль» мінулага пяцігоддзя, то якую рысу вы адзначылі б у ім як галоўную!

— Нам, беларусам, шмат даводзілася цягнуць ад войнаў. Таму мы аб гэтым шмат гаворым, з вялікай увагай сочымы за ўспышкамі агрэсіі і заўсёды стаім на баку іх ахвяр. Аб гэтым неаднаразова заяўлялі прадстаўнікі нашай рэспублікі ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Галоўнай рысай у «профілі» нашага часу я назаву тую вельмі сур'ёзную зруху ў міжнароднай абстаноўцы, якія з'явіліся вынікам ажыццяўлення знешнепалітычнай стратэгіі нашай дзяржавы і прывялі да трыумфу ленінскай мірнай палітыкі і якія, натуральна, не маглі не аказаць самага дабравольнага ўплыву на атмасферу нашага жыцця, на наш настрой, на творчую энергію кожнага з нас.

— У Дзяржаўным бюджэце СССР на 1976 год зацверджаны дзве лічбы — на сацыяльна-культурныя мерапрыемствы асигнавана 80.511.745 тысяч рублёў, а на абарону краіны — 17.430.000 тысяч. Пракаменціруйце, калі ласка, іх.

[Заканчэнне на 7-й стар.]

ЗАЦВЕРДЖАНА АДНАГАЛОСНА

16—17 снежня ў Мінску праходзіла другая сесія Вярхоўнага Савета Беларускай ССР дзевятага склікання. Сесія разгледзела пытанні: «Аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1976 год», «Аб Дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1976 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1974 год», а таксама зацвердзіла шэраг Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР.

З дакладам «Аб Дзяржаўным плане Беларускай ССР на 1976 год» выступіў намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР, старшыня Дзяржплана рэспублікі дэ-

путат П. Коханаў. Ён азнаёміў дэпутатаў з папярэднімі вынікамі развіцця народнай гаспадаркі рэспублікі за 1971—1975 гады, ахарактарызаваў дасягненні нацыянальнай эканомікі за 1975 год і зачытаў праект народнагаспадарчага плана на 1976 год.

Міністр фінансаў БССР дэпутат Б. Шаціла пазнаёміў дэпутатаў з праектам бюджэту Беларускай ССР на першы год дзесятай пяцігодкі.

Дэпутаты аднадушна зацвердзілі Дзяржаўны план і Дзяржаўны бюджэт Беларускай ССР на 1976 год, якія былі сфармуляваны з улікам заўваг і папярэдніх пастаянных дэпутацкіх ка-

МІНСКІ РЭПАРТАЖ

САМАЕ ВЯЛІКАЕ НАВАСЕЛЛЕ

Гэта было здзіўляючае вяселле. Маладыя віталі гасцей з балкона-лоджыі шостага паверха велізарнага 400-кватэрнага дома ў мікрараёне Зялёны Луг. Вясельны аркестр прымацаваўся на бетонным казырку першага паверха будынка, а сотні (без перабольшвання) пар адплясвалі польку на асфальтаванай пляцоўцы для стаянкі аўтамабіляў.

— Вось дык вяселле! — захапіўся я.

— Не толькі вяселле, але і нава-селле! — крыкнуў хтосьці з танцуючых.

— Маладыя кватэру атрымалі?

— І маладыя таксама, — адказалі

мне. — Ва ўсім доме наваселле. Толькі тут я заўважыў, што дом і сапраўды «з іголачкі». Праўда, ужо не відаць было ніякіх слядоў будоўлі — увесь двор рыхтаваўся да вяселля з асаблівай стараннасцю...

Аб гэтым свяце я ўспомніў праз некалькі месяцаў, незадоўга да Новага года, калі Мінскі гарадскі Савет аб'явіў, колькі жылля пабудавана ў горадзе ў 1975 годзе.

А што, падумаў я, калі ўявіць сабе наваселле не ў межах аднаго двара, а ў маштабах усяго горада? І каб святочныя сталы на гэтай урачыстасці стаялі шчыльнай, у думках сабраць усе новабудовы сталіцы ў

асобны горад. І назваць гэты юны горад «Мінск-75» — Мінск, пабудаваны ў адыходзячым годзе.

Першым чынам я вырашыў удакладніць, колькі ж навацелаў збярэцца на такое свята. Аказалася, што «Мінск-75» не такі ўжо і маленькі нават у якасці самастойнага горада — у ім каля 50 тысяч жыхароў. Яны ўсяліліся ў 83 новыя жылляныя дамы і 10 маладзёжных інтэрнатаў. Самы вялікі сярэд гэтага будынка — 448-кватэрны дом у мікрараёне Серабранка-2, самы высокі — 16-павярховы буйнапанельны дом у мікрараёне Усход-1, на ўездзе ў горад па Маскоўскай шашы.

Найбольш маляўнічае месца, багатай, — у мікрараёне Зялёны Луг-5. Дамы там будаваліся проста ў лес, барозы і сосны падступаюць цалер да самых пад'ездаў, зазіраючы ў вокны першых паверхаў...

— А які будынак самы прыгожы? — пацікавіўся я ў загадчыка вытворчага аддзела ўпраўлення капітальнага будаўніцтва гарвыканкома Уладзіміра Дарожкі.

— А гэта ўжо каму які спадабаецца, — адказаў Уладзімір Сямёнавіч. — Мы адмовіліся ад тыповай забудовы «Мінск-75» тым і слаўны, што ўсе дамы ў ім узведзены па індывідуаль-

ных і — толькі ў рэдкіх выпадках —

Самыя радасныя мінуты я перажыў, калі ўвосень мы з сябрамі падлічалі вынікі сваёй працы за год. Наша зьяна вырошчвала бульбу на плошчы 74 гектары. І вось на ўсім гэтым вялікім полі мы атрымалі ўраджай па 320 цэнтнераў з гектара. Гэта рэкордны ўраджай у раёне ды, бадай, адзін з самых важкіх у рэспубліцы. Наогул сёлета нашы калгаснікі папрацавалі шмат і да-

сягнулі нядрэнных вынікаў. У гаспадарцы дастаткова тэхнікі, мы даём пад пасевы ўвесь комплекс неабходных мінеральных і арганічных угнаенняў і таму ўжо можам паспрачацца з надвор'ем, якое летась зноў было неспрыяльным для земляробаў. У 1976 годзе мы мяркуем накапаць не менш чым па 325 цэнтнераў бульбы з гектара. Другой значнай і хвалю-

ючай падзеяй гэтага года было выбранне мяне дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР. Я і раней прымаў удзел у грамадскім жыцці, але ўдзельнічаць у рабоце вышэйшага органа дзяржаўнай улады рэспублікі — асабліва высокі гонар. Пастараюся прыкласці ўсе сілы і скарыстаць высокія паўнамоцтвы, каб апраўдаць давер'е выбаршчыкаў і ажыццявіць іх наказы.

ВЫСШІЕ ЦЕННОСТИ ЖИЗНИ

Заведующий сектором прогнозирования Института социологических исследований Академии наук СССР доктор исторических наук Игорь БЕСТУЖЕВ-ЛАДА рассказывает о сущности и характерных чертах социалистического образа жизни.

— Образ жизни — категория историческая. Она отражает господствующий способ производства и характер общественных отношений людей. Социалистический образ жизни складывается на базе общественной собственности на средства производства, на базе идеологии марксизма-ленинизма.

Одна из самых характерных черт социалистического образа жизни — отношение к труду как к почетному общественному долгу. В творческом, созидательном труде на благо всего общества происходит самоутверждение личности, находят применение в самых широких пределах природные способности и дарования людей. В этом новом отношении к труду отразился глубочайший переворот в духовном мире общества и личности.

ОБЩЕСТВО, НЕ ЗНАЮЩЕЕ УГНЕТЕНИЯ

В социалистическом обществе есть широкая возможность выбора деятельности, доступно любое образование, включая высшее. Это общество, не знающее эксплуатации человека человеком, свободное от любых других видов угнетения и дискриминации — социальной или расовой — постоянно заботится о систематическом повышении материального и культурного уровня жизни людей.

Конечно, сегодня еще нельзя сказать, что уровень жизни каждого из 250 миллионов граждан нашей страны одинаково высок. Такое равенство возможно только в коммунистическом обществе, в котором будет господствовать принцип: от каждого — по способностям, каждому — по потребностям. Однако сегодня, в условиях социализма, где действует закон от каждого — по способностям, каждому — по труду, все ощущаем реализуется тенденция постоянного выравнивания еще существующего различия в уровнях жизни.

Особенно резко различает два образа жизни, капиталистический и социалистический,

отношение к высшим ценностям человеческого бытия. Ведь социализм создал принципиально новое по сравнению со всеми предшествовавшими этапами развития человеческого общества, более высокое качественное содержание образа жизни людей.

В чем же заключаются высшие ценности социализма?

Чтобы ответить на этот вопрос, надо подойти к образу жизни с точки зрения удовлетворения наших потребностей. Наука делит их условно на несколько уровней. Первичными, или низкими, принято называть потребности, обеспечивающие человеку самосохранение, — потребности в пище, одежде, жилье и т. д. В следующем ряду этой классификации решающей оказывается качественная сторона этих же потребностей. Требуется уже, чтобы пища была вкусной, одежда — модной, жилье — на современном уровне.

Что же касается потребностей высшего порядка, то к ним прежде всего относятся контакты между людьми, их душевное общение. Это также потребности, связанные с общим развитием личности: углубление всесторонних знаний, приобщение к миру прекрасного. Наконец, потребности в творчестве: общественно-политическая активность, научно-техническая, художественная, культурная деятельность.

РОСТ ДОСТАТКА — НЕ САМОЦЕЛЬ

Проблема потребностей в современном мире становится пробным камнем жизнеспособности общественных систем, плодотворности их идеологической ориентации. Рост благосостояния людей как результат экономического развития — не самоцель социализма. Мы расцениваем удовлетворение потребностей лишь как средство достижения наилучших условий для всестороннего и гармоничного развития личности. Материальный рост выступает как экономическая предпосылка роста духовного. Кроме того, как мы уже говорили, в процессе строительства социализма претерпело ко-

рненное изменение отношение к труду.

Мы с уважением произносим имена тех, кто творчески относится к своей работе, успешно справляется с производственными заданиями, с хозяйской заинтересованностью выполняет порученное дело. Победитель же в социалистическом соревновании у нас нередко приходит на помощь отстающему, чтобы подтянуть его до уровня передовых. Традиционным стало у нас и то, что на важные стройки страны отправляется множество добровольцев из молодежи.

Здесь мы подошли к еще одной важной категории высших ценностей нашего образа жизни — единству личных и общественных интересов. Это тоже крупное историческое завоевание социализма. Именно совместный труд на общее благо порождает эту общность интересов. Можно сказать, что мера удовлетворенности человека своей жизнью находится в прямой зависимости от степени признания его заслуг перед обществом. И именно в этом, в частности, проявляется коллективистский образ жизни, пронизанный ощущением единства личного и общественного.

Социалистическая практика показывает, что именно в коллективе, во взаимодействии людей, объединенных общей целью и интересами, способно раскрыться по-настоящему личность, индивидуальность. И только коллектив единомышленников может создать условия для самореализации личности. Еще Маркс говорил, что «если человек трудится только для себя, он может, пожалуй, стать знаменитым ученым, великим мудрецом, превосходным поэтом, но никогда не сможет стать истинно совершенным и великим человеком».

Социалистический коллектив, где каждый трудится не только для себя, вырабатывает в людях лучшие нравственные черты — умение заботиться не только о себе и даже не только о ближнем, но и о «дальнем», говорил Ленин. Коллек-

[Окончание на 5-й стр.]

послядоўным ажыццяўленні курсу Камуністычнай партыі на ўздым матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа на аснове дынамічнага і прапарцыянальнага развіцця грамадскай вытворчасці і павышэння яе эфектыўнасці, паскарэння навукова-тэхнічнага прагрэсу, росту прадукцыйнасці працы, усямернага паліпшэння якасці работы ва ўсіх звонках народнай гаспадаркі», — указваецца ў праекце ЦК КПСС да XXV з'езда партыі.

Выходзячы з гэтага, партыя лічыць неабходным: забяспечыць устойлівы рост і ўдасканаленне структуры грамадскай вытворчасці; ажыццявіць сістэму мер па далейшаму павышэнню народнага дабрабыту; забяспечыць усямерны рост эфектыўнасці і інтэнсіфікацыю грамадскай вытворчасці, узмацніць рэжым эканоміі ў народнай гаспадарцы; паскорыць тэмпы навукова-тэхнічнага прагрэсу; удасканаліваць кіраванне народнай гаспадаркай; распрацоўваць і ажыццяўляць мерапрыемствы па ахове навакольнага асяроддзя, рацыянальнаму выкарыстанню і ўзнаўленню прыродных рэсурсаў; паслядоўна развіваць і паглыбляць усебаковае супрацоўніцтва з сацыялістычнымі краінамі, садейнічаць умацаванню суветнай сістэмы сацыялізму.

Вядучая сіла ўсёй нашай эканомікі — сацыялістычная індустрыя. Выпуск прамысловай прадукцыі прыбавіцца за пяцігоддзе на 35—39 працэнтаў. Прадукцыйнасць працы ўзрастае на 30—34 працэнт.

Новы этап у будаўніцтве матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму мае на ўвазе арганічнае спалучэнне сельскай гаспадаркі і індустрыі з няспынным уздымам сельскай гаспадаркі. Сярэднегадавы валавы збор збожжа трэба дасягнуць да 215—220 мільёнаў тон, баваўны-сырцу не менш чым да 9 мільёнаў тон, цукровых буракоў да 95—98 мільёнаў тон, вытворчасць мяса да 15—15,6 мільёна тон, малака да 94—96 мільёнаў тон, яек да 58—61 мільярда штук. Гэта будзе дасягнута за кошт росту прадукцыйнасці працы ў сельскай гаспадарцы на 27—30 працэнтаў і ўмацавання матэрыяльна-тэхнічнай базы сельскай гаспадаркі.

На базе росту эканомікі і павышэння эфектыўнасці вытворчасці ў дзесятай пяцігодцы трэба будзе забяспечыць больш поўнае задавальненне ўзрастаючых матэрыяльных і духоўных патрэбнасцей працоўных. Рэальныя даходы на душу насельніцтва павялічацца на 20—22 працэнт. Сярэдняя заработная плага рабочых і служачых узрасце на 16—18 працэнтаў і будзе дасягнута канцы пяцігодкі не менш чым да 170 рублёў у месяц, даходы калгаснікаў ад грамадскай гаспадаркі калгасаў узнімуцца ў сярэднім на 24—27 працэнтаў. Побач з гэтым насельніцтва атрымае на 28—30 працэнтаў больш выплат і льгот з грамадскіх фондаў спажывання. Адзін з важнейшых напрамкаў паліпшэння жыцця народа — ажыццяўленне ў вялікіх маштабах жыллёвага будаўніцтва.

У праекце ЦК КПСС вызначаны таксама напрамкі развіцця галін эканомікі і гаспадаркі саюзных рэспублік. Так, у БССР аб'ём прамысловай мяркуецца павялічыцца на 39—43 працэнт.

Праект ЦК КПСС анулікаваны з мэтай яго ўсенароднага абмеркавання. У друку ўжо з'явіліся паведамленні, што на радзе прадпрыемстваў было праведзена яго абмеркаванне, і жыццесцвярдальныя перспектывы, акрэсленыя партыяй, атрымалі высокую ацэнку працоўных.

Нафтова вышка на Палессі.

паўторна прымененых праектах. Есць, на мой погляд, проста прыгажуня. Напрыклад, жылы дом па вуліцы Танкавай, абліцаваны чырвонай керамічнай пліткай, з арыгінальнымі закругленымі формамі. Або «трыю» строяных бела-блакітных карпусоў інтэрната для студэнтаў эканамічнага тэхнікума па вуліцы Ціянскай...

Наш мяркуемы «Мінск-75», як і ўсякі сапраўдны горад, складаецца не толькі з жылля. У ім 8 новых школ на 12 тысяч вучняў, 12 дзіцячых садоў для 4 тысяч малых, магазіны, кінатэатр «Вільнюс», самая буйная ў рэспубліцы гасцініца «Юнацтва» на беразе штучнага Мінскага мора... Словам, усё тое, што патрэбна жыццю. І ва ўсіх адносінах наш мяркуемы горад «самы-самы» — самы сучасны, самы прыгожы, самы зручны. Не толькі святкаваць наваселлі, але і

жыць у такім горадзе прыемна і радасна.

Год 1975-ы фінішуе. Але ж бег часу не спыняецца. Калі працягваць спартыўную аналогію, 1975-ы перадае эстафету 1976-му. «Мінск-75» паіскае руку «Мінску-76». І хоць гэты горад удвойне ўяўны, контуры яго вырысоўваюцца даволі выразна.

Ужо ўзняліся ў Цэнтральным дзіцячым парку імя Горкага зграбныя парабалы наяснога даху Ледавага палаца — першага такога ў рэспубліцы, забіты палі ў фундамент 800-кватэрнага дома-гіганта ў мікра-раёне Серабранка, на рагу плошчы Веры Харужай звараны сталёвыя перакрыцці велізарнага крытага рынка, адна галоўная зала якога зойме плошчу ў дзесяты тысяч квадратных метраў, пазбаўляецца рыштаванняў дом літаратараў, крытыя тэнісныя корты

з'явіцца ў парку Перамогі, паветранадуўны выставачны павільён таксама будзе арыгінальным ва ўсіх адносінах...

«Мінск-76» будзе не толькі на год маладзейшы за «Мінск-75», але і, калі можна так сказаць, на год лепшы. У школе, якая будзеца ў мікра-раёне Усход-1, запланаваны плавальны басейн з расоўным дахам. Дзіцячыя сады новага тыпу разлічаны на тую ж колькасць дзяцей, што і старыя, але плошчай яны будуць удвая большыя — у іх запланаваны спецыяльныя памяшканні для заняткаў музыкай і малываннем. У жылых дамах, якія «падрастаюць» да 16—20 паверхаў, павысіцца камфорт...

...Перад самым Новым годам я назіраў, як засяляўся дом у мікра-раёне Ракаўская шаша. Да пад'ездаў падкатвалі грузавыя фургоны з мэ-

ляй і хатнімі рэчамі, нехта асяярожна праціскаў у кватэру раяль, нехта падаваў у пакой праз балкон карнізы для парцьер... І раптам бесперапынны рух па адной з лясвіц застопарыўся.

— Не ўваходзіце! — загарадзіў ад дамачадзю дзверы ў кватэру галава сям'і. — Спачатку трэба кошку пусціць...

Са смехам і жартамі даставілі кошку з суседняга пад'езда — яна ў гэты дзень была нарахвата і паспела па старой народнай прыкмеце «ажыць» некалькі новых кватэр.

— Вось цяпер — парадок, — задаволенна сказаў галава сямейства, і перасяленне працягвалася.

Ну што ж, прыкінуў я, у «Мінску-76» кошки будуць яшчэ ў большым дэфіцыце.

Павел БАРЫСАЎ.

Вывучыць нейкую адну падзею з вельмі разнастайнага і неспакойнага жыцця такога неаднароднага арганізма, як універсітэт, — надзвычай цяжка. Таму я назаву не падзею, а з'яву, якая нейкім чынам характарызуе плён работы ўсяго прафесарска-выкладчыцкага саставу. Гэта — значнае паліпшэнне якасці падрыхтоўкі інжынерна-даследчыцкіх кадраў. Палескі рэгіён, на патрэбы якога мы арыентуем, развіваецца з казачнай імкліваасцю і патрабуе спецыялістаў усё новых галін ведаў. Таму летась мы

адкрылі тры новыя спецыялізацыі: па паўправадніковай і мікраэлектроніцы, тэарэтычнай кібернетыцы і сацыяльна-эканамічных праблемах працы. Упершыню таксама правялі прыём на вяртальні факультэт.

У сваім асабістым жыцці галоўным лічу тое, што на працягу года паспеў падрыхтаваць і надрукаваць некалькі навуковых прац, падаць дзве заяўкі на вынаходствы. Гаворыце, гэта таксама работа! Не, гэта творчасць, а яна прыносіць найвялікшае задавальненне.

«НЯЎЖО Ё ВАС ТАК, ЯК ГАВОРАЦЬ?»

З пакоя, адкуль выйшлі хлопцы, даносіліся гукі магнітафона — інтэнсіўны рытм і глыбокі, драматычны голас Джорджа Харысана...

— Цёткі Соні няма дома, — высокі светлавалосы юнак неадрэглава, у такт музыцы пастукае нагой.

Другі, меншы ростам, плячысты, глядзіць сур'ёзна:

— Мама хутка будзе.

...Упершыню я сустрэўся з Соф'яй Гарашэвіч сёлета ў гасцініцы «Юбілейная». Нас пазнаёміў тхосці з членаў групы нашых суайчыннікаў са Злучаных Штатаў. Тады ж Соф'я Іванаўна дала мне свой адрас: «Заходзьце як-небудзь. Раскажу, як ездзіла ў Амерыку».

І вось другая сустрэча. Мы сядзім у гасцінай. Кватэра Гарашэвічаў на першым паверсе. Праз акно відаць вугал суседняга дома, заліты барвовым святлом заходзячага сонца.

— У гэтым доме жыве наш сярэдні, — гаворыць Соф'я Іванаўна.

— Колькі ж іх у вас?

— Сямёра. Пяць хлопцаў і дзве дзяўчыны...

Яна нетаропка расказвае, што пераехалі яны ў гэты новы раён Мінска два гады назад, а раней жылі ўсёй сям'ёй у невялічкім драўляным доміку на Грушаўцы, што той домік знеслі, а ёй з мужам далі гэтую трохпакаёвую кватэру. З імі засталіся двое — малодшы Геннадзь, ён займаецца ў радыётэхнічным інстытуце, і Сашка.

— Яго вы ўжо бачылі. А другі — Віктар, наш пляменнік.

У маёй суб'ядзеўцы аказаўся «гаваркі настрой». Мы пагутарылі яшчэ крыху, я ўжо думаю, як лепей спытаць Соф'ю Іванаўну аб яе падарожжы за акіяна, калі яна сама, расказваючы пра чарговыя хітрыкі сваіх маленькіх унучак, раптам сказала:

— А ведаеце, я ж нарадзілася ў Амерыцы.

Было гэта ў 1913 годзе. А яшчэ праз год яе бацькі вырашылі вярнуцца ў Беларусь. Прыехалі ў вёску Сяргеєвічы, што непадалёку ад Мінска, а тут вайна...

— У канцы дваццатых гадоў, — успамінае Гарашэвіч, — я магла паехаць у Амерыку: цётка прыслала запрашэнне. Я адмовілася, а сястра Марыя згадзілася. Вось да яе і ездзіла ў 71-м.

Так праз шмат гадоў Соф'я Гарашэвіч зноў перасекла акіяна.

— Багатая краіна, — дзеліцца яна сваімі ўражаннямі. — Дарогі асфальтаваныя — як рэчкі. І машын — процьма. Асабліва легкавых, іх завуць там «кары». Гэтых «караў» у адной сям'і бывае па некалькі штук. І амерыканцы вельмі гэтым ганарацца. Наогул, жыцьцё яны ў дастатку...

Я не аднойчы сустракаўся з грамадзянамі Злучаных Штатаў і не аднойчы чуў, як яны ўсхваляюць амерыканскі лад жыцця, як у размове яны абавязкова ўспамінаюць свае «кары», з якой асалодай раскажваюць аб неабмежаваных магчымасцях, аб матэрыяльным дастатку.

Соф'я Іванаўна таксама закранула матэрыяльны бок жыцця амерыканцаў. Але тыя ж факты прагучалі ў яе не як па-іншаму. І раптам я выразна адчуў — няма ў яе словах захаплення, усхвалявання, якое абавязкова прысутнічае, калі пра тое ж будзе гаварыць амерыканец. Маю здагадку пацвердзіла сама Гарашэвіч:

— Ведаеце, у Амерыцы, чым чалавек багацейшы, тым ён чарсцейшы. І яна ўспомніла, як Таня, дачка Марыі, адмовілася пусціць да сябе ў дом

роднага брата толькі таму, што ён бяднейшы за яе. Прыпомніла і галечу, якая асабліва ўражае, калі сустракаецца побач з багаццем. («Бачыла зямлячку з-пад Пухавіч — брудная вопратка, галодная, жыве ў хібары»). Не забыла Соф'я Іванаўна, як некаторыя бесцырымонна разглядалі яе ў першыя дні і ўголас пыталі: «Марыя, калі ты паспеў так апрануць сястру?» А калі даведзіліся, што «Соф'я так прыехала», расчаравана лыпалі вачыма і разгублена пыталі: «Няўжо ў вас так, як гавораць?» Пры гэтым, несумненна, мелі на ўвазе не тое, што гавораць простым амерыканцам аб Савецкім Саюзе буржуазныя сродкі масавай інфармацыі. Меліся на ўвазе шчырыя, праўдзівыя словы савецкіх турыстаў і тых, хто пабываў у СССР.

— Давялося і мне паспрацаваць, — расказвала Гарашэвіч. — І не аднойчы. Я як прыгледзелася ды разабралася, што да чаго, дык магла сказаць. Былі мы ў адных. Налёткі іх прозвішча. Дык вось іх дачка пытае: «Скажыце, а хто з вас старэйшы — вы ці Марыя?» — «Марыя», — адказваю. — «А выглядаеце наадварот. І зубы ў вас дрэнныя». І стала мне крыўдна, не за сябе, за «амерыканачку» тую. Кажу ёй: «А ты, дзетка, ведаеш, што такое вайна, блакада, акупацыя? Гэтыя словы табе знаёмыя? Ты ведаеш, што значыць тры гады пражыць у лесе ў зямлянцы? А спрабавала ты пажыць хоць тыдзень без солі, без мяса, без хлеба. А ў нас усё гэта было, мы гэта перажылі. А ты — «зубы дрэнныя».

Апошнія словы Гарашэвіч прамовіла голасна і злосна, нібы зноў бачыла перад сабой тую юную «амерыканачку».

— Хоць, праўда, зубы ў мяне і сапраўды нікуды не варты, — махнула яна рукой. — І там намучылася. Як разбалючыся — не вытрымала, пайшла да ўрача. Ён аглядзеў, зрабіў укол, і давялося заплаціць 8 долараў. Я здзівілася. А Марыя сулакойвае: «Добра яшчэ, што ўрач знаёмы. А то ўзяў бы больш». І расказала мне пра адну нашу зямлячку з-пад Рудзенска. Таксама Марыяй зваць. Жыла яна з прыёмным сынам. У дастатку жылі, мелі свой дом, дзве машыны. Усё было добра, пакуль сын працаваў. А потым страціў ён работу, і маці якраз захварэла. Спачатку яна плаціла за бальніцу са сваіх зберажэнняў, а калі яны скончыліся, прадала сваю машыну. Хвароба не адпускала, грошай больш не было, і сына выкінулі з хаты. Ён мог бы прадаць сваю машыну, каб расплаціцца за дом, ды ўсё спадзяваўся, што знойдзе працу. А без «кара» яму тады ніяк нельга было, бо без машыны ў Амерыцы, як без рук, а дакладней, як без ног — нікуды не дабрэшы. Так што, «кара» — гэта яшчэ не значыць, што ты добра жывеш.

Нашу гутарку перапыніў стук у дзверы. Увайшоў Віктар, папрасіў прабачэння і звярнуўся да Соф'і Іванаўны:

— Хачу гадзіннік купіць, ды грошай не хапае. Вы не дасце мне пятнаццаць рублёў?

Яна дала яму грошы, і юнак, падзякаваўшы, стрымгалоў кінуўся ў калідор, дзе яго чакаў, напэўна, Сашка.

— Цішэй вы, чэрці, — крыкнула Соф'я Іванаўна. — Ды паешце! Паешце! Куды галодныя? Я ж дранікаў напекла.

А я ў гэты момант успомніў амерыканскую Таню, якая не пусціла на парог свайго брата, бо ён быў бяднейшы за яе...

Уладзімір МЯЛЕШКА.

ПРАЗ ГОРАД, ПРАЗ ГАДЫ

У вялікіх гарадах не любяць трамваяў. Непаваротлівыя вагончыкі быццам парушаюць імклівы рытм жыцця.

А Яніне Лютынскай падабаецца гэты недасканалы від транспарту. Прыемна весці па знаёмых вуліцах сваю машыну, бачыць даўніх і новых пасажыраў, слухаць стук колаў, заўважаць перамены.

Першая жанчына-вадзіцель мінскага трамвая ўжо немаладая, распаўнёла, але жывыя сінія вочы выдаюць у ёй адчайную дзяўчыну, якая заўсёды спыталася жыць, быць першай, быць удзельніцай падзей.

МІНСКІЯ МАРШРУТЫ

— Янечка-Яніна, — так звалі сябры блакітнавокую дзяўчынку, якая закончыла ў 1930 годзе курсы вадзіцеляў трамвая.

А трэба сказаць, што ў той час вадзіцелямі былі выключна мужчыны.

— Цуд які! — усклікалі жыхары, убачыўшы першы трамвай.

А цудоўны вагончык ехаў па горадзе, з ганарлівым бразганнем перасякаючы вуліцы. Вяла яго Яніна Лютынская, адзіная дзяўчына сярод нешматлікіх вадзіцеляў транспарту сталіцы.

Першы маршрут Яніны пралагаў па вуліцы Пушкіна, цяпер Ленінскаму проспекту. Часам страшнавата было ехаць па цёмных вуліцах — асвятлення ж амаль не было. Да гэтага часу памятае, як жыхары прыземістых хацінак, што стаялі паабодва бакі вуліцы, запальвалі на падаконніках лямпы — каб увечары светла было ехаць.

— Смелая ў нас Яніна, — часам гаварыў Якуб Колас, — хачу напісаць пра гэту дзяўчыну кнігу.

Раніцай паэт садзіўся ў яе трамвай на вуліцы Захарова і ехаў да Акадэміі навук. Асабіста ж пазнаёмілася яна з Якубам Коласам, на XVIII з'ездзе партыі, куды адправілася дэлегатка ад беларускай моладзі.

Па пятаму маршруту трамвая Яніна везла мінчан 22 чэрвеня 1941 года на ўрачыстае адкрыццё Камсамольскага возера. Па дарозе заўважыла натоўпы людзей, якія стаялі каля гучнагаварыцеляў. Дыктар паведаміў, што пачалася вайна.

Памятны і яшчэ адзін рэйс. Па начных вуліцах Мінска, пасля вызвалення горада ад гітлераўскіх захопнікаў, Лютынская асцярожна вяла трамвай — перавозіла дарогі груз, адноўлены помнік Леніну. А раніцай мінчане ўбачылі манумент на тым жа самым месцы, дзе ён стаяў і да вайны.

ВЕРШЫ ПРА БАБУЛЮ

Яніна Казіміраўна — паважаны ў горадзе чалавек, у яе восем баявых медалёў, за доблесную працу яна ўдасцоена вышэйшай узнагароды Радзімы — ордэна Леніна. Яна — багаты і шчодры па натуре чалавек, мужная і стойкая жан-

чына. У час вайны страціла мужа. Ці лёгка? Выраслі дзеці, падрас-таюць шасцёра ўнукаў.

Кватэра яе ў вялікім доме на Батанічнай, якраз насупраць трамвайнага дэпо. Два крокі да работы. Жыве разам з сынам і нявесткай. На гэтай жа лесвічнай пляцоўцы атрымала кватэру дачка Галіна.

Дзверы тут ніколі не зачыкаюцца. Двое ўнукаў — Вадзім і Інга часцей бываюць у бабулі, чым дома. Калі ўлятае ў пакой чатырохгадовы Вадзім, на шафе ўздымае бабулін самавар і звоніць посуд у серванце. Вядомая справа — хлопец расце.

Інга вучыцца ў чацвёртым класе.

— Бабуля ў нас герой. У маёй школе ёсць музей працоўнай славы, дзе вучні даведваюцца аб яе рабоце. Люблю бабулю за тое, што яна добрая, вяжа цёплыя рукавіцы і смачныя пірагі пячэ. Наогул, у школе мне да спадабы ўрокі літаратуры, не менш прыемна, калі бабуля бярэ з сабою на трамвай. Нядаўна мы вучылі верш Пушкіна «Нянька». Калі я яго раскажваю, то заўсёды думаю аб сваёй бабулі.

ГЭТА МІНЧАНКА

У Лютынскіх так павялося ў сям'і ад маці — ніколі не сядзець на месцы. Праца — і тая на «колах». Сын стаў вадзіцелем тралейбуса, дачка Галіна ўжо 25 гадоў працуе на трамваі. Калі ў першую змену выйшла дачка, то ў другую — маці.

Больш як сорак гадоў ходзіць па горадзе трамвай Яніны Лютынскай. Толькі ў час вайны давялося яго пакінуць. Стала працаваць наборшчыцай у друкарні, дапамагала партызанам паперы і шрыфтамі. У гады акупацыі яе кватэра на Пушкінскай вуліцы стала аўкай мінскіх падпольшчыкаў.

Прыгожы і горды лёс у гэтай беларускай жанчыны, чыё жыццё адзначана вехамі гісторыі краіны. Звычайны вадзіцель трамвая — яна пры жыцці стала гераіняй фільмаў. Нядаўна ў Маскве экспанавалася работа беларускага скульптара В. Папова «Вадзіцель трамвая». Гіпсавую мадэль скульптуры мастак падарыў натуршчыцы — Яніне Лютынскай.

Гэта мінчанка аб'ездзіла на сваім вагончыку ўвесь горад, памятае і ведае кожны маршрут. Яна пранеслася праз гады, не паспеўшы састарыцца, стаць бурклівай дамаседкай.

...Ціха і лёгка рухаецца наперад трамвай, разразаючы фараміначную вуліцу, пазваньваючы на паваротах. Хутка дванаццаць у салоне амаль пуста — толькі па-рачка закаханых ды ваенны з багажом. Кожны думае аб сваім бо канчаецца яшчэ адзін год. А Яніна Казіміраўна вязе праз горад нечае каханне і надзею.

Таццяна АНТОНАВА.

У Мінск прыйшла зіма.

Фота А. БІРЫЛКІ.

Гэтых Дзядоў Марозаў за святочным сталом чакае ўся краіна.

ВЫСШИЕ ЦЕННОСТИ ЖИЗНИ

(Окончание. Начало на 3-й стр.)

ЕДИНСТВО ИДЕЙНОЕ И МОРАЛЬНОЕ

тив рождает в людях чувство ответственности друг за друга, способность к самопожертвованию. Полноценное развитие в коллективе предполагает и достаточно высокую личную культуру. Поэтому у нас так поощряются — морально и материально — стремление к знаниям, любовь к книге, приобщение к искусству. Всеми средствами пропаганды воспитывается у миллионов людей умение понимать произведения музыки и живописи, поэзию. Именно коллектив создает престиж для тех, кто овладел наиболее высоким уровнем общей культуры. Можно напомнить ленинскую мысль о том, что в условиях социализма речь идет о равенстве общественного положения людей, а никоим образом не равенстве их физических и душевных способностей. Речь идет как раз о предоставлении равных условий для всестороннего развития индивидуальных качеств человека. Без этого невозможно сегодня ни создание материально-технической базы коммунизма, ни формирование коммунистических общественных отношений.

Важно также отметить, что в повседневной практике революционного преобразования общества, в процессе коммунистического строительства у нас происходит слияние взглядов и действий коммунистов и беспартийных. КПСС как правящая партия страны выражает коренные интересы всех классов и социальных групп общества. Это идейно-политическое и моральное единство, которое проявляется в коллективной сознательности миллионов людей, обладает огромной материальной силой в решении всех общенародных социально-экономических задач. Основы коммунистической нравственности потому близки и понятны миллионам людей, что коммунизм ничего «не придумывал» нового, он только нашел и открыл путь к реализации вековых идеалов равенства, добра, справедливости, счастья. Поэтому принципы коммунизма с его идеей гармонически развитой личности, коллективизма, качественно нового отношения к труду становятся основой морали человека будущего.

Советские люди с оптимизмом смотрят в завтрашний

день. Этот оптимизм связан и с развитой системой социальных гарантий, и с долгосрочными социально-экономическими планами, которые составляются и выполняются при непосредственном участии всего народа. Важную роль играет мировоззрение советских людей, их преданность идеалам марксизма-ленинизма. С глубокой идейной убежденностью сливается и наше чувство патриотизма.

Конечно, мы не можем сказать, что уже сегодня построен нами идеальный мир, что полностью реализованы его лучшие принципы. Но мы находимся в постоянном и действенном устремлении к своим идеалам. Прошлый, дореволюционный мир еще доживает у нас свой век в отдельных проявлениях потребительской психологии, в накопительстве, стяжательстве, взяточничестве, пьянстве. Сказывается и определенное влияние буржуазного образа жизни других стран. Но исторически predeterminedо: в борьбе с тем, что мы называем пережитками прошлого в сознании и поступках людей, несомненно, победит наш социальный идеал, указанный теорией научного коммунизма.

АПН.

Навагодняе інтэрв'ю

Юрый ВАЙЦЕШКА,

токарь Гродзенскага завода карданых валаў.

Адыходзячы год памятна для мяне тым, што прыбавіў грамадскія абавязкаў. Вядома, я актывіст са стажам, раней выконваў розныя даручэнні ў камсамоле. А сёлета быў выбраны дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР, членам бюро гаркома партыі.

Я не магу нават вызначыць, якая работа ў мяне першарадная. У цэлу, дзе я заняты вырабам запасных частак, я павінен працаваць так, каб быць узорам для сяброў. Нібы сумленне, яны правяраюць мой кожны крок. Раз у тыдзень вяду прыём выбаршчыкаў. А хадайнічаць па іх просьбах, наказах даводзіцца ледзь не штодзень. Вучуся няспынна — уменню гаварыць з людзьмі, жыць іх турботамі, прадбачыць вынікі прымаемых сёння рашэнняў. Бо на плечы майго пакалення паступова перакладаецца лёс краіны. І я — рабочы, камуніст, дзяржаўны дзеяч — з поўнай адказнасцю бяру на сябе клопаты пра заўтрашні дзень.

Падрасце мой сын (сёлета ён толькі нарадзіўся), і я з гонарам перадам яму сваё званне рабочага чалавека.

ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»

У Маскве 15 снежня адбылася ўсесаюзная канферэнцыя, на якой было заснавана Савецкае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

Ідэю стварэння таварыства падтрымалі першы намеснік старшынні Савецкага камітэта абароны міру акадэмік Я. Фёдароў, лётчык-касманаўт СССР В. Лебедзеў, мітрапаліт Талінскі і Эстонскі Алексій, іншыя прамоўцы.

Згодна з прынятым статутам, таварыства «Радзіма» з'яўляецца саюзна-рэспубліканскай арганізацыяй.

Абраны савет таварыства. На першым яго пасяджэнні быў абраны прэзідыум. Старшынёй прэзідыума абраны прэзідэнт Акадэміі педагагічных навук СССР, доктар біялагічных навук В. Сталетаў.

Смачныя падарункі падрыхтавалі да свята кандытарскія фабрыкі рэспублікі.

НА ПАДВОРКУ ТРЫ СТАРЫЯ ГРУШЫ

У канадскім горадзе Ванкуверы даўным-даўно жыве стары эмігрант Аляксей Мікіціч, які пакінуў родны край яшчэ да першай сусветнай вайны. Так даўно гэта было, што яго беларускае прозвішча ператварылася ў «Маккітч», і ён падпісваецца так: «А. Mc Kitch».

Прозвішча крыху змянілася, а душа і думкі — не. Мроіцца старому дзядзінства, хоць і цяжкім яно было, вёска, дзе нарадзіўся і рос, успамінаюцца родныя і блізкія людзі. Перапіска з імі абарвалася са смерцю маці яшчэ ў пачатку дваццатых гадоў. Незадоўга перад тым з дому паведамілі, што яго брат Даніла не вярнуўся з імперыялістычнай вайны, і ў яго сям'і засталіся сіроты — чацвёрта малых хлопчыкаў. Як склаўся іх лёс? Ці ўцалеў хто ў той віхуры вайны, якая бушавала ў Еўропе з 1939 па 1945 год? І калі ўцалеў, то дзе жыве і як? Аляксею Мікіцічу помніцца, што вёска яго мела крыху смешную назву Пузі і знаходзілася сярод топкіх палескіх балот не вельмі далёка ад горада Бяроза на Брэстчыне.

...Пра ўсё гэта раскажаў нам адзін з суайчыннікаў, які ня-

даўна прыязджаў у Беларусь з Канады.

— Добра было б даведацца што-кольвек пра крэўных Аляксея Мікіціча і паведаміць яму ў Ванкувер, — сказаў ён, ад'язджаючы.

Ніжэй мы змяшчаем нататкі нашага карэспандэнта.

Рэйсавы аўтобус Бяроза — Мазыскі спыніўся на ўскраіне вёскі Высокае. З пагорка адкрываўся маляўнічы від на суседнюю вёску, якая размясцілася ніжэй, злева ад маргіральнай дарогі. Да крайніх хат было метраў трыста.

— Гэта і ёсць Пузі, — падказалі мне людзі з аўтобуса, з якімі я ехаў. А адзін з пасажыраў, які ўсю дарогу весяліў сваіх суседзяў, раптам прапеў: Ах, Пузі мае, Пузі,

Патанулі вы ў гразі...

І тут жа сур'ёзна дадаў:

— Майце на ўвазе: гэту частку мы тут спявалі сорок гадоў назад. Цяпер другі час — другія песні...

Прасёлочная дарога пачыналася ад фермы, што знаходзілася тут жа, ля Высокага. На ферме побач з новымі цаглянымі будынкамі ўзводзіўся яшчэ адзін. Я запытаў у рабо-

чых, ці ведае хто пра Мікіцічаў, у якіх сваяк жыве ў Канадзе.

— У Пузях кожны трэці жыхар з такім прозвішчам, — засмяяўся адзін з будаўнікоў. — Паспрабуй разбярся.

— Пачынайце шукаць з бліжэйшага краю вёскі, — параіў другі. — Вунь шыферныя дахі, п'явей ад той высокай тэлевізійнай антэны. Бачыце, дзе ўзвышаюцца тры дрэвы — старыя грушы. Здаецца, у тых Мікіцічаў нехта на чужыне.

На двары фермы сустрэўся мне яшчэ адзін чалавек, пажылы.

— З вашых крэўных хто-небудзь жыве за граніцай? — запытаў я на ўсякі выпадак.

— Мабыць, жыве, — ветліва

азваўся мужчына. — Дзядзькам даводзіцца.

— Вам жа самому за шэсцьдзесят, — здзівіўся я. — Колькі ж тады дзядзьку?

— А, мабыць, пад восемдзесят.

— А як яго завуць?

— Аляксей Мікіціч. Выехаў у Канаду яшчэ да рэвалюцыі. Мне тады было якіх чатыры ці пяць гадоў. Я і не помню дзядзьку.

— А вас як зваць?

— Іосіф Данілавіч. Прозвішча тое ж.

Няўжо адзін з сыноў Данілы? Варта было толькі прыехаць у Пузі...

— А ў вас браты былі?

— Чаму «былі»? Яны ёсць! Адзін, праўда, старэйшы, Аляксандр, загінуў у час мінулай вайны. А трое — жывыя: я, Аляксей і Андрэй. Андрэй з сям'ёй жыве ў Петраваўскай, а мы з Аляксеем — тут, у Пузях.

Потым, калі мы зайшлі да Аляксея Данілавіча і сядзелі ў яго прасторнай светлай хаце, гамонку вёў пераважна гаспадар. Дапаўнялі яго жонка і Іосіф Данілавіч.

...Дзядзьку Аляксею Фамічу, калі выязджаў, было ўсяго семнаццаць ці восемнаццаць

год. І паклікаў яго ў Канаду не хто іншы, як дзядзька Міхаіл, яго старэйшы брат, які выехаў туды значна раней.

У адным з апошніх пісьмаў бабуля прасіла сына вярнуцца дамоў, бо ёй з нявесткай не ўправіцца з чатырма «аглаедамі» — свавольнікамі, не выгадаваць іх. У адказ дзядзька Аляксей пісаў, што рад бы вярнуцца, але дома, пакуль там пануюць пілсудчыкі, ён не знойдзе работы і не заробіць не толькі для плямнінікаў, але не пракорміць нават самога сябе. Меў рацыю! Даймала тады людзей беспрацоўе, а з зямлі працыць вельмі цяжка было: навокал балоты ды пяскі.

«У мяне да гэтага часу ломіць спіну ад цягання ношак асакі з дальняга багністага балота, — пісаў дзядзька. — Не, лепш тыя грошы, што патрэбны на вяртанне дадому, я вам вышлю. І ў далейшым буду высылать патроху, хоць і тут не соладка — прыходзіцца перабівацца выпадковай работай».

[Заканчэнне на 7-й стар.]

«Голас Радзімы»

№ 51 [1415]

ІМЯ ЁЙ— САВЕЦКАЯ ЖАНЧЫНА

...Застыла ў бронзе фігура жанчыны. З болем смуткам глядзіць маці ў лед пяці сынам, што з вайтоўкамі за плячыма ідуць у пекла вайны. Азірнуўшы апошні, малодшы, быццам абнавіўшы яго: мы вернемся! Як і старэйшыя браты, малодшы, Пётр Купрынаў, аддасць сваё жыццё абараняючы Радзіму ад фашыстаў. Грудзьмі закрываюць абразурарожага дзед паўтарыўшы бессмяротна падзвіг Аляксандра Матронава.

Глядзіць бронзавая маці ўслед бронзавым сынам, але глядзіць на іх і жыццё тая, каму прысвечаны гэты мемарыяльны помнік у беларускім горадзе Жодзіна. Вось яна, сточыцьрохгавая Настасся Фамінічна Купрынава, бездапаможна прытулілася да пастамента. Як хочацца ёй накратаць зараз сваіх родных, і чуць пад рукою чалавечыя плечы — не холад метая. І ў гэты момант вялікай матчнай трагедыі адчуваеш, як уся істота твая вяртаецца: людзі, спыніцеся! Вярніце назад дзесяцігоддзі! Пакарайце тых выдаткаў раней, чым яны расцяляць пажар новай вайны. Вярніце маці сыноў!

Гэта — навела «А маці ўсё чакаюць» з новага наметражнага дакументальнага фільма беларускага кінематаграфістаў, прысвечанага Міжнароднаму годжанчыны, «Аб маці можа расказаць бясконца». У гэтым фільме восем навадзях рознага часу і дзесяціале знітаваны адзіным хвалоючай мовай дакументальнага кіно ўслаўлены маці сваіх дзяцей, маці трыётка, маці-працаўніцы.

Вера, Надзея, Любоў. Так назвалі сястры-бляжыні, што нарадзіліся ў сям'і вайсковага фельчара Ганна Мамонавай. Не судзілі былі ўбачыць блізкават нават ўбачыць блізкават радаснае, прыгожае. Народзіліся яны напярэдадні вайны, і яна ў дзвюх з іх забрала жыццё.

Рызыкуючы сабой і сваімі

зусім кур'ёзны выпадак. Калі дзяўчаты з ансамбля разам з Антонію праходзілі міма, ён і ім працягнуў свой тавар.

— Яны не купяць твае білеты, бо не змогуць іх выкарыстаць, — адказаў за гасцей Антонію. — Яны рускія!

У вачах старога засвяціўся жах.

— Камуністы?! — спытаў ён і падаўся назад.

— Так, камуністы, — пацвердзіў Антонію. — А чаму гэта цябе так напалохала?

— У нашай вёсцы кожны ведае, што ў камуністаў чатыры вокі, рогі і яны ядуць дзяцей.

Нашы дзяўчаты маўчалі і толькі разгублена ўсміхаліся, а Антонію, паказваючы на прыгажунь, зноў звярнуўся да старога:

— А ты прыгледзься лепш. Хіба падобны яны да людзедаў?

Хутка проста на вуліцы завязалася сяброўская гаворка. Дзед раздаў на сувеніры ўсе свае білеты, атрымаў узамен значкі, а самае галоўнае — уласную думку наконіт камуністаў.

— Ты і ў вёсцы сваёй раскажы, што яны за людзі, — настаўляў Антонію.

— Я то раскажу. Але баюся, што не павераць мне. Вось каб фатаграфію.

У дзяўчат не было з сабой фатаграфіі. Але яны паабяцалі прысласць старому ў вёску свае здымкі.

...Напярэдадні Новага года ў Палацы культуры Мінскага трактарнага адбыўся сямейны вечар. Перад трактаразаводам і іх сем'ямі на гэты раз зноў танцавала «Лявоніха». І выступала яна з той самай праграмай, якую вазіла ў Партугалію. Така ўжо тут традыцыя: пасля гастрольных паездак даваць канцэрт дома.

— А ўсё ж, якую падзею сёлетняга года вы лічыце найбольш важнай у жыцці ансамбля? — спытала я на развітанне ў Мікалая Чысцякова.

— Напэўна, паездку ў Партугалію, — адказаў кіраўнік «Лявоніхі». — Таму што ў гэтай паездцы мы нібы здавалі экзамен за ўсё, чаго дасягнулі ў мастацтва танца. Атрымалі вельмі высокую ацэнку. Пазнаёмліліся з новай краінай, яе гасціннымі людзьмі. Ну, і самі за мяжой з гонарам прадставілі сваю вялікую Радзіму.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

Іра Мінакава — студэнтка... Зала здзіўлена гула. Гледачам цяжка было паверыць, што гэта не прафесійныя артысты, што танцы — не асноўная справа іх жыцця, а хобі, якому аддаецца свабодны ад работы і асабістых спраў час.

— Малайцы! — зайздросцілі партугальцы танцорам.

А нашы юнакі і дзяўчаты былі не проста танцорамі,

Поспех «Лявоніхі»

цыню «Брэцкая крэпасць» зала глядзеаля стоячы і скандзіравала: «Авантэ, камарада!» («Наперад, таварышы!»). А потым госці і гаспадары разам спявалі партугальскія рэвалюцыйныя песні.

У час канцэрта гід-перакладчык партугалец Антонію прадстаўляў глядачам удзельнікаў танцавальнага ансамбля.

— Галя Ганчарэнка — выхавальніца дзіцячага сада, а Галя Майсеева — інжынер-эканаміст, Яўген Іваню — слесар-інструментальшчык, — пераचाкаўшы апладысменты, што суправаджалі новае прозвішча, працягваў Антонію, — Георгій Курбатаў — электрагазаваршчык,

яны былі савецкімі людзьмі за мяжой. І гэта выклікала да іх яшчэ большую цікавасць і ўвагу.

— О, рус! — усклікаў у магазіне прадавец, пачуўшы рускую мову. І тут жа прасіў: — Эмблема, Ленін.

Хлопцы і дзяўчаты везлі з сабой значкі, але ніколі не думалі, што іх спатрэбіцца так многа. Яны чулі словы «эмблема, Ленін» і бачылі працягнутыя рукі на вуліцах, у магазінах, у аэрапорце, пасля канцэртаў у зале. Значкі з адбіткам Леніна прасілі рабочыя, дзеці, хатнія гаспадыні і нават паліцэйскі.

А з тым старым, што прадаваў на вуліцы Лісабона латарэйныя білеты, адбыўся

У ВАГАЙ і добразычлівым прыёмам, буррай авацый пасля кожнага канцэрта ў гарадах Партугаліі былі ўхваляваны нават звыклыя да пастаяннага поспеху артысты танцавальнага ансамбля «Лявоніха». Яны ўсё яшчэ перапоўнены замежнымі ўражаннямі, з задавальненнем расказваюць пра сваю паездку, адказваюць на пытанні.

Хутка гэты самадзейны калектыў беларускіх трактаразаводцаў адзначыць свой трыццацігадовы юбілей. Сёння ён лаўрэат многіх конкурсаў і фестываляў, ганаровы ўдзельнік Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. А калі ў 1958 годзе ў ансамбль прыйшоў яго цяперашні кіраўнік, балетмайстар і душа «Лявоніхі», заслужаны дзеяч культуры БССР Мікалай Чысцякоў, у калектыве было ўсяго 12 чалавек. Праз тры гады ансамблю было прысвоена высокае званне народнага і назва «Лявоніха». У яго рэпертуары ў асноўным беларускія народныя танцы, якія ставіў, вывучаючы танцавальную спадчыну свайго народа, Мікалай Чысцякоў. «Лявоніха» ўжо аб'ехала з канцэртамі ўсе маладзёжныя будоўлі рэспублікі, скалясіла ў гастрольных паездках Савецкі Саюз, пабывала ў Балгарыі і Польшчы.

У Партугалію ансамбль паехаў па запрашэнню прафсаюзнага аб'яднання «Інтэр-сіндыкат». Яны прабывлі там усяго дзесяць дзён і канцэртаў далі не так многа. Але кожнае выступленне, дзе б яно ні адбывалася — пад гарачымі промнямі паўднёвага сонца, проста на асфальце, калі расступаўся натоўп глядачоў, або на сцэне ў вялікай канцэртнай зале, — становілася трыумфам нашых артыстаў.

— І ўсё ж, пра што вы думалі перад сваім першым канцэртам, якія пачуцці хвалявалі вас? — пытаюся я ў артыстаў праслаўленага ансамбля.

— Думалі, як прыме нас незнаёмы глядач, як успрыме наша мастацтва, ці будзе яно зразумелым, — адказвае ветэран ансамбля Галіна Ганчарэнка.

— І як вы лічыце, зразумелі вас?

— Абсалютна!

Праграма, з якой самадзейны калектыў выязджаў у Партугалію, была, можна сказаць, інтэрнацыянальнай. Яны танцавалі беларускія, украінскія, латышскія, мал-

НА ПАДВОРКУ ТРЫ СТАРЫЯ ГРУШЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

Слова сваё дзядзька стрымалі, прысылаў грошы некалькі разоў. Гэта і падтрымала тады сям'ю. (А што датычыць дзядзькі Міхаіла, то, паводле чутак, ён там рана памёр).

Час ішоў, хлопцы падрасталі і самі ўключаліся ў работу па гаспадарцы. Ды толькі не разгоніш на невялікім кавалку пясчанай і забалочанай неўрадлівай зямлі.

— Помніцца, — даб'яляе Іосіф Данілавіч, — самым знясілавочым для нас было якраз тое, пра што пісаў дзядзька, — дабыванне сена для кароў.

А як падраслі — трыццатыя гады ішлі ўжо, — зноў паўстала праблема: дзе зарабіць які грош. Як вялікую ласку ўспрымалі, калі хто з багацейшых браў на работу ў падпаскі ці парабкі.

— Не лягчэй было і дзяўчатам знайсці якую-небудзь работу, хоць нянькай ці прыслужай, — кажа Аляксандра Трафімаўна, жонка Аляксея. — Я родам з іншай вёскі і не скажаць каб з беднай сям'і. Бывала, адкормім парсюка, выгадзем цялушку і — на рынак. Пачынаю прасіць бацькоў: купіце

мне суценку ці хустку — дзе там! Грошай, кажучы, толькі-толькі расплаціцца з падаткамі. Ну, і хадзіла ў даматканым, у зрэбным.

— Што і казаць, у юнацтве мы добра пазналі, што значыць не мець заробку, — працягваў Аляксей Данілавіч. — Можна таму сёння, калі я чытаю ці чую пра мільёны беспрацоўных у капіталістычных краінах, то вельмі спачуваю ім, разумею іх барацьбу за права гарантаванай працы. І здзіўлюся, чаму гэта нельга так арганізаваць гаспадарчыя справы ў дзяржаве, каб кожны рабіў нешта патрэбнае і для грамадства і для самога сабе.

— То, мабыць, залежыць ад таго, чым кіравацца ў палітыцы, — заўважыў Іосіф Данілавіч. — Калі інтарэсамі людзей працы, дык можна заўсёды знайсці ім карысны занятка. Змаглі ж во ў нас узятца, скажам, за асушку балот. Толькі ў Бярозаўскім раёне многія тысячы гектараў былой багны і забалочаных зямель ператвораны ва ўрадлівыя палі і агароды. А гэта ж занятка і заробак для тысяч людзей на многія гады! Прытым без выезду з роднага дому.

— Прыехаў бы дзядзька, — сказала Аляксандра Трафімаўна, — ды паглядзеў, што стала

з балотамі, адкуль ён цягаў тую няшчасную асаку. Зніклі! Назвы балот толькі яшчэ помніцца: Доўгае, Дзесяціннае, Сярэдняе, Падзёр'е. І, ведаецце, што ні пасееш — расце, як у казцы. Авёс і ячмень, бульба і буракі, капуста і морква. Восенню мы зралі такую капусту, якой я зроду не бачыла. Два качаны не паднімеш адразу.

...У час абеда, на які запрасілі мяне гаспадары, мы зноў вярнуліся да сямейнай хронікі Мікіцічаў — непасрэдных крэўных канадскага дзядзькі. За сталом, на якім, апрача розных закусак, з'явіліся віно і гарэлка, абодва Данілавічы хваліліся сваімі дзецьмі. Сын Аляксея Мікалай працуе трактарыстам, жыве ў Пузях, у сваім доме, ажаніўся. У Іосіфа два сыны: Аляксей і Мікалай. Хлопцы пасля службы ў Ваенна-Марскім Флоце працуюць: першы ў Ленінградзе на суднабудуначым заводзе, а другі — у Белаазёрску механікам на рамонтна-механічным заводзе.

А вось як склаўся лёс дзядзькі ў Канадзе, пляменнікі так і не ведаюць. Можна халасцякуе да гэтага часу? Сярод тостаў, якія прагучалі за сталом, быў і «за здароўе дзядзькі Аляксея».

— Ягоны адрас і сама вестка аб ім для нас — навагодні падарунак, — расчуліўся Аляксей Данілавіч.

— Думаю, што ваш адрас і ўсё, што ён даведацца пра вас, будзе для яго таксама навагоднім падарункам, — заўважыў я.

— А ці засталася тут што-небудзь такое, — запытаў я, — што дапамагло б вашаму дзядзьку нагадаць родную вёску, дзе ўжо даўно зніклі балоты і няма той гразі, пра якую некалі пелася ў частушцы. Можна гэта хата?

— Не, — задумліва адказаў Аляксей Данілавіч. — Старой хаты даўно ўжо няма.

— А тры старыя грушы на падворку! — успомніў Іосіф Данілавіч. — Нам жа маці, калі жывяла была, казала: дрэўцы пасадзіў Аляксей Фаміч...

Я спытаўся на аўтобус, і гасцінныя гаспадары выйшлі мяне праводзіць. Змяркалася. Над прыцяршуанай снегам зямлёй шастаў снежаньскі вецер, шумеў у галлі трох высокіх груш. Дрэвы нібы вялі між сабой гамонку-ўспамін.

Мікалай РАЖКОУ.

Навагодняе інтэрв'ю

Эсмеральда НАГУРНАЯ, намеснік дырэктара па навучна-выхавальчай рабоце Варазэўскай СШ (Брэцкая вобласць)

1975 год не ўнёс змен у мае асабістае жыццё. Дваццаць чацвёрты год я выкладаю матэматыку, выховаю сельскіх школьнікаў. Маю двух дачок і сына.

Але аб'яўлены ЮНЕСКА Міжнародны год жанчыны даў магчымасць некалькі пановаму ацаніць сацыяльныя завабывы Савецкай улады.

Працуючы шмат гадоў у адной вёсцы, я сама стала сведкай таго, як імкліва растуць духоўныя запатрабаванні дзяўчат, жанчын, як прагнуць яны ведаў. Выпускніцы нашай школы з дыпламамі вышэйшых навуковых устаноў — падзея, якой у вёсцы нікога не здзівіш. Так і мае быццё. Навінкі літаратуры мы атрымліваем адначасова са сталічнымі чытачкамі. Імкнемся і з модамі не адставіць. Вядома, не ўсе прыкметы «жаночага вызвалення» бачны так адразу, як самастойнасць, пачуццё ўласнай годнасці. Але няма сёння ў вачах жанчыны таго гора, якое яшчэ давалася мне ўбачыць у паспяваных гады.

Юрый МІХНЕВІЧ,
міністр культуры БССР

Галоўнай тэндэнцыяй развіцця савецкай культуры ў 1975 годзе я б назваў узаемаабмен, узаемаўплыў нацыянальных культур народаў нашай краіны. Гэта праявілася ў шматлікіх перакладах прозы і паэзіі, абмене мастацкімі выстаўкамі, сустрэчах дзеячаў культуры. Найбольш масавымі і яркімі падзеямі былі Дні культуры Беларусі ў Літве і на Украіне. Нашы лепшыя творчыя калектывы, асобныя выканаўцы, пісьменнікі, мастакі выступалі ў суседзяў, знаёміліся з іх справай. Мноства ўражанняў, багацце думак былі ўзаемнымі. Зразумела, падобныя сустрэчы будуць паўтарацца і ў далейшым, кожны раз адкрываючы нешта новае, узбагачаючы палітру творцаў.

Высока ацэньваюць глядачы і спецыялісты спектакль «Апошні шанс» у Беларускай тэатры імя Я. Купалы, пастаўлены па апавесці Васіля Быкава, значнай падзеяй стаў «Барыс Годуноў»

Мусаргскага ў тэатры оперы і балета. З гастрольных паездак варта выдзеліць амаль двухмесячнае турнэ Дзяржаўнага ансамбля танца БССР па краінах Лацінскай Амерыкі. Для большасці глядачоў выступленне нашых артыстаў было не толькі адкрыццём самабытнага мастацтва беларускага народа, а ўвогуле знаёмствам з адной з пятнаццаці саюзных рэспублік, знаёмствам з савецкімі людзьмі, іх духоўным светам.

Падзеяй года, выразна накіраванай у будучыню, з'яўляецца адкрыццё ў Мінску Інстытута культуры. Ён закліканы рыхтаваць папярэдне для шматлікага атрада работнікаў культуры ў гарадах і вёсках — бібліятэкараў, кіраўнікоў калектываў мастацкай самадзейнасці, дырыжораў духавых аркестраў, хораў... Так што перспектывы ў нас яшчэ большыя, чым набытыя.

імі дзецьмі, дапамагала партызанам Ганна Мікалаеўна. Будучы ўжо на падарэніі ў гестапаўнаў, накіравалася яна ў лес — там, сцякаючы крывёю, паміраў незнаёмы савецкі лётчык.

Яна выратавала жыццё афіцэра. Вярнулася дамоў... Яе ўжо чакалі ворагі. Смелую жанчыну-патрыётку расстралялі, а разам з ёю — маленькіх Верачку і Любачку.

Сустрэчы, сустрэчы... Адбываюцца яны ў наш час штодзённа: на чыгуначных і аўтавакзалах, у марскіх і паветраных партах. Розныя яны, гэтыя сустрэчы, прывычныя. Але за той, што на экране, нельга назіраць раўнадушна. Слёзы, хвалюючыя абдымкі — так могуць сустрэцца толькі па сля доўгай разлукі вельмі блізкія людзі. І сапраўды, яны сталі блізкімі, хаця і не бачылі ні разу адзін аднаго — Мікалай Багданаў і Надзея Мамонава. Зблізілі іх жыццё і смерць. Выратаванае жыццё палкоўніка Багданава і гераічная смерць маці Надзеі — Ганны Мікалаеўны.

Потым мы разам з героямі навелы пабываем у невялікай беларускай вёсцы, што на Віцебшчыне, наведваем магілу Мамонавай з надпісам: «...расстраляна фашыстамі за сувязь з партызанамі і аказанне дапамогі лётчыку, палкоўніку Багданаву...», пазнаёмімся з вясковай жанчынай, што ў ліхую гадзіну прытуліла ў сабе маленькую Надзейку і стала ёй другой маці...

І нібы сама па сабе прыходзіць да глядачоў вялікая гордасць за савецкую жанчыну-маці, жанчыну-патрыётку.

Сустрэчы. Для Ефрасіні Маршалавай, гераіні навелы «Буслы нашага дзяцінства», яны даўно сталі прывычнымі. Шаснаццаць дзяцей нарадзіла яна. Павырасталі сыны і дачкі, раз'ехаліся, і няма для маці большай радасці, калі прыязджаюць яны ў госці. Хто яны цяпер? Няма сэнсу пералічваць іх прафесіі, пасады — гэта рабочыя, калгаснікі, служачыя, студэнты... Колькі сіл спатрэбілася, каб выгадаваць іх, выхаваць, адправіць у самастойнае жыццё! А яна ж яшчэ працуе ў калгасе. Ды як! Залатая Зорка Героя Сацыялістычнай Працы ззяе на грудзях. Як растуць дзеці! Здаецца, зусім нядаўна песьціла

маці свайго маленькага сыночка, начэй не спала, хвалявалася з-за кожнай драпіны на твары, сіняка на каленцы... І вось ён ужо вырас, пасталеў, вылецеў з роднага гнязда, ясным сокалам узняўся высока ў неба, яшчэ вышэй — да зорак. Менавіта такі ў яе, Марфы Паўлаўны, сыноч Пятрусь — двойчы Герой Савецкага Саюза лётчык-касманаўт Пётр Клімук.

Мы сустракаемся з маці касманаўта ў навеле «Дзень нараджэння». Завіхаецца жанчына ў сваім гародчыку, дзе радуе вока буйная зеляніна, а думкі яе далёка-далёка, побач з сынам. Як бы хацелася ёй пасадзіць яго зараз за стол, пачаставаць гурочкамі, памідорамі з градак, узяць тост за яго здароўе — у Пятруся ж сёння дзень нараджэння. Ды нельга! Касманаўт Пётр Клімук выконвае адказнае заданне Радзімы.

Камера пераносіць нас у касмічны карабэль. Мы бачым нашага славутага земляка. Ён усміхаецца, жартуе і, вядома, ў гэты момант думае аб той, што дала яму жыццё, прыкладам сваім навучыла быць працавітым, сумленным, шчырым, навучыла быць патрыётам сваёй зямлі.

Аўтары фільма ў гэтай невялікай навеле даюць магчымасць яшчэ раз задумацца над прастай і звычайнай для нас ісцінай: у нашай краіне перад кожным чалавекам адкрыты ўсе шляхі — выбірай любі, толькі каб быў ён прамы і дастойны грамадзяніна Краіны Саветаў. Прыклад таму — сын сялянкі беларус Пётр Клімук.

З многімі жудоўнымі жанчынамі, пачуццямі-маці, знаёміць нас новая дакументальная карціна. Сярод іх акадэмік Т. Кулакоўская, дэпутат Вярхоўнага Савета ССРСР Г. Лысова, настаўніца, сястра Героя Савецкага Саюза Марата Казея А. Казей, чалавек цяжкага лёсу і вялікага сэрца Н. Цвяткова. Бясконца можна разказваць аб любой з іх. Бо жыццё кожнай — прыклад любові і вернасці, самаадданасці і патрыятызму. Бо яны носьбіты самага чыстага і светлага на зямлі. Бо імя ім — савецкая жанчына.

Уладзімір МАЙСЕЕУ.

Здаецца, зусім нядаўна адбылася ў купалаўскім тэатры сталіцы прэм'ера новага спектакля паводле апавяданняў Васіля Шукшына, і вось тэатр ужо дваццаць пяты раз збірае на гэтае прадстаўленне поўную залу глядачоў. За гэты час ім палюбіліся яркія і самабытныя персанажы «Характараў» у выкананні артыстаў старэйшага ў Беларусі тэатра. Фота У. КРУКА.

ПРОФІЛЬ НАШАГА ЧАСУ

[Заканчэнне.

Пачатак на 2-й стар.]

— Сума на ваенныя расходы, уцяцёра меншая асігнаванняў на чалавечы дабрабыт, гаворыць за тое, што наша краіна не толькі выступае з прапановай двухбаковага раззбраення, але і робіць канкрэтныя крокі па гэтым шляху. Эканоміка наша па-ранейшаму будзе падпарадкавана галоўнай мэце Камуністычнай партыі і савецкага ладу — усямернаму павелічэнню народнага дабрабыту. Дарэчы, гэта падкрэслена ў праекце ЦК КПСС да XXV з'езда «Асноўныя напрамкі развіцця народнай гаспадаркі ССРСР на 1976—1980 гады». Там сказана, што галоўная задача дзесятай пяцігодкі заключыцца ў паслядоўным ажыццяўленні курсу Камуністычнай партыі на ўздым матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця народа на аснове дынамічнага і прапарцыянальнага развіцця грамадскай вытворчасці і павышэння яе эфектыўнасці, паскарэння навукова-тэхнічнага прагрэсу, росту прадукцыйнасці працы, усямернага паляпшэння якасці работы ва ўсіх звянах народнай гаспадаркі. Мы будзем будаваць яшчэ больш школ, навуковых устаноў, бібліятэк, клубаў, тэатраў, санаторыяў і дзіцячых садоў-ясляў, бо нам трэба гадаваць і выхоўваць дастойную змену. Таму і лічбы ў Дзяржаўным бюджэце супраць графы «абарона» з кожным годам меншаюць, а супраць графы «на дабрабыт» — растуць. Але не трэба думаць, што партыя і савецкі народ менш клапацяцца пра абараназольнасць нашай арміі. У яе ёсць усё неабходнае, каб даць адпор любому агрэсару і абараніць заваёвы сацыялізму.

— Па якіх прыкметах Вы адзначаеце для сябе гэты са-

мы дабрабыт нашага грамадства!

— Можна прывесці многія лічбы — яны даволі красамоўныя. Як пісьменнік скажу пра адну рысу апошніх год: попыт на кніжку. Гэта вельмі яркі паказчык народнага дабрабыту. Разыходзяцца астра-намічныя тыражы, і кніг не хапае. Напрыклад, мой раман «Трывожнае шчасце» выйшаў толькі ў гэтым годзе тыражом 250 тысяч экзэмпляраў, а надоечы спатрэбілася замежным сябрам падпісаць на памяць кніжку, і, што вы думаеце, — зазірнуў у некалькі бліжэйшых кнігаран і ніводнага экзэмпляра не знайшоў.

Кнігі выходзяць такімі велізарнымі тыражамі, а насыціць нашага чытача мы пакуль што не паспяваем.

З ростам дабрабыту ўзрастае грамадская адказнасць за выхаванне ў маладога чалавека правільнага светапогляду на карыстанне ўсім, што нясе яму прагрэс. Каб дастатак не нарадзіў хваробы, вельмі характэрнай для заходняга свету — спажывецкай псіхалогіі, якая цягне за сабою бездухоўнасць, грамадскую пасіўнасць, абьякавасць. Вось чаму ў нашай краіне разам з планами развіцця эканомікі так уважліва распрацоўваюцца планы развіцця духоўных каштоўнасцей. Будуюцца новыя тэатры, ствараюцца новыя выдавецтвы, карцінныя галерэі. Не кажу ўжо пра тое, што кожны пяцігадовы план прадугледжвае рост школ, тэхнікумаў, інстытутаў.

— Што прынеслі Вам пяць год працы за пісьменніцкім сталом!

— «Ураджай» неblaгі. Галоўны здабытак, вядома, раман «Атланты і карыятыды» —

аб архітэктарах, будаўніках новага горада. Чытачы сустрэлі гэты раман з цікавасцю. Напісаў п'есу, дзве вялікія апавесці, апошняя — «Гандлярка і паэт» выйдзе ў пачатку 1976 года. Працаваў для кіно, па майму сцэнарый зняты фільм «Хлеб пахне парохам».

Зараз «засеў» за п'есу. Матэрыял сучасны, з жыцця горада.

— Ваш рабочы дзень пачынаецца з грамадскіх ці пісьменніцкіх спраў!

— З пісьменніцкіх. З раніцы да абеда я звычайна пішу, потым ужо — справы ў Вярхоўным Савеце, у Саюзе пісьменнікаў. Акрамя гэтага, я — член многіх рэдкалегій, выдавецтваў, камісій, многа працую ў Камітэце абароны міру.

— Не перашкаджае такая занятасць пісьменніцкай творчасці!

— На пытанне гэтае нялёгка адказаць. Займаючыся грамадскай работай, я сутыкаюся з цікавымі людзьмі розных сацыяльных слаёў — рабочымі, вучонымі, мастакамі, інжынерамі. Гэта дае магчымасць ведаць праблемы, якія зараз хвалююць людзей, чэрпаць з штодзённага жыцця матэрыял для пісьменніцкай працы. Але калі ўлічыць мой узрост, то бывае ўжо нялёгка спалучаць мноства абавязкаў.

— Вашы навагоднія пажаданні чытачам «Голасу Радзімы»!

— Добрага здароўя, удачы, чаканых сустрэч з Радзімай — нашым суайчыннікам, землякам — поспехаў у працы і асабістым жыцці, дзесям — шчасця, навагодніх падарункаў, усім людзям — жыццё ў міры і дружбе.

Сувеніры з саломкі Магілёўскай фабрыкі мастацкіх вырабаў набылі сусветную вядомасць. С. СІМАНОВА — адна з лепшых майстрых (верхні здымак); унізе — вырабы з саломкі.

БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ І РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ» ШЛЮЦЬ ВАМ САРДЭЧНЫЯ НАВАГОДНІЯ ВІНШАВАННІ, ШЧЫРЫЯ ПАЖАДАННІ ДОБРАГА ЗДАРОУА І ШЧАСЦА У ЖЫЦЦІ.

«ЧАРАЎНІК ІЗУМРУДНАГА ГОРАДА»

У Беларускай Вялікай тэатры оперы і балета ў гэты перагнавагодні дзень усё адбылася, як звычайна: паступова патухала святло, заміралі апошнія галасы ў зале, узмах дырыжорскай палачкі і першыя прышчотныя і меладычныя гукі абвясчалі аб тым, што спектакль пачаўся.

Усё, як і заўсёды. І ў той жа час не зусім, бо глядачамі былі прыгожа апранутыя хлопчыкі і дзяўчынкі, якія прыйшлі ў тэатр раніцай, а опера «Чараўнік Ізумруднага горада» — першая дзіцячая пастаноўка ў гэтым сезоне. (З «дарослым» операмі і балетамі на афішах Мінска суседнічаюць «Доктар Айбаліт», «Церам-церамок»...)

Казку Аляксандра Волкава «Чараўнік Ізумруднага горада» — перакладзена амерыканскага пісьменніка Лімана Фрэнка Баума «Мудрэц з краіны Оз», ведаюць і любяць усё без выключэння — і дзеці і дарослыя. З'яўленне кніжкі ў магазінах збірае чэргі пакупнікоў, білеты на новы спектакль прададзены на многія прадстаўленні наперад. А ў глядзельнай зале — радасць пазнавання.

«Элі, вась Элі», «Мама, паглядзі, Жалезны Дрывасек», «Які смешны Страшыла», «Леў!» — раздаюцца воклічы захаплення, калі артысты з'яўляюцца на сцэне. Усе глядачы наперад ведалі, чым закончыцца гісторыя, якая адбылася з дзяўчынкай з Канзаса, тым не менш з неаслабнай увагай сачылі за падзеямі...

Карціны змянялі адна адну. Спякотны Канзас, ураган, які прынёс Элі ў чароўную краіну, сустрэча з сябрамі — Страшылам, Дрывасекам, Львом, дарога ў Ізумрудны горад, поўная небяспек і прыгод, якая прывяла нашых герояў да таго, да чаго яны так упарта імкнуліся — выкананне іх заветных жаданняў. Страшыла на-

быў розум, Дрывасек — любячае сэрца, Леў — храбрасць.

— Чаму тэатр спыніў свой выбар менавіта на «Чараўніку Ізумруднага горада»? — задаю пытанне галоўнаму рэжысёру Вялікага тэатра оперы і балета Беларусі А. Дадышкіліні.

— З'яўленне гэтай оперы не выпадковае, больш таго, расшырэнне операга і балетнага рэпертуару — адна з галоўных нашых задач. Паспех «Чараўніка Ізумруднага горада» перш за ўсё ў музыцы, створанай маладым ленынградскім кампазітарам В. Лебедзевым. Яна адпавядае патрабаванням вялікай сімфанічнай музыкі і ў той жа час даступная юнаму глядачу.

Ролі ў новым дзіцячым спектаклі выконваюць лепшыя салісты оперы. Акрамя таго, упершыню ў нашай практыцы, усе танцы — сольныя і кардэбалетныя партыі — выконваюцца навучэнцамі Мінскага хараграфічнага вучылішча. Танцавальныя нумары паставіў малады балетмайстар В. Бутрымовіч.

Гэта опера — падарунак дзецям да Новага года. Яна будзе існаваць у дні школьных канікулаў.

...Казка падыходзіць к канцу, настаў момант, аб якім усё ведалі, чакалі яго, а цяпер ужо шкадавалі — Элі павінна стукнуць туфлікам аб туфлік, пераляцець у Канзас да мамы і таты.

Апускаецца заслона. Хлопчыкі і дзяўчынкі з гоманам высыпаюць у заснежаны сквер ля тэатра. Яны паўтараюць толькі што ўбачанае, выказваюць сваё захапленне, нехта пачынае прадстаўляць Страшылу — усё весела смяюцца. У такім узросце вера ў добро, справядлівасць, шчырае сяброўства нярэдка прыходзіць з казак — старых і новых. І клопат дарослых — развіць і зберагчы гэтую веру на ўсё жыццё.

Н. КІРПІЧЭНКАВА.

БУДУЧЫ СЕЗОН—У ВЫШЭЙШАЙ ЛІЗЕ

Сапраўдныя аматары футбола — людзі бескарыслівыя. Яны памятаюць не толькі набраныя любімай камандай ачкі або галы, забітыя вядомым форвардам у вароты сапернікаў. Калі неабходна, яны заўсёды знойдуць змякчаючыя віну акалічнасці і апраўдаюць непрыемныя проигрышы сваіх фаварытаў.

Але калі 4 лістапада ў Душанбэ мінскае «Дынама» прайграла мясцоваму «Паміру» з лікам 0:1, балельшчыкі беларускай каманды не білі трывогу: гэта сустрэча ўжо нічога не вырашала. Яшчэ ў канцы кастрычніка стала вядома, што футбалісты Беларусі загадзя за-

ваівалі права ў наступным годзе выступаць у вышэйшай лізе.

Два сезоны ішлі да гэтага мінскія дынамаўцы. І вась у гэтым, 1975 годзе, іх мара здзешнілася. Але, як адзначыў у час традыцыйнай сустрэчы з аматарамі футбола старшы трэнер каманды Яўген Гаранскі, вышэйшая ліга — не самамэта. Галоўнае, да чаго імкнуцца беларускія майстры скуранага мяча, — паказаць той футбол, які вабіў бы глядачоў. І ў гэтым ім, несумненна, дапамогуць бескарыслівыя балельшчыкі мінскага «Дынама», што жывуць не толькі ў Беларусі, а і за яе межамі. НА ЗДЫМКУ: мінскае «Дынама-75».

Васіль МАТЭВУШАЎ

СНЕЖНАЯ РАДАСЦЬ

- Бор у красе першароднай
- Не паварушыць галля...
- Сцежкай ідзе навагодняй
- Снежная радасць мая.
- Хай гэта сцежка прызначыць:
- Небу — крамянасць зары,
- Зорным палётам — удачу,
- Хор салаўіны ў бары.
- Атаму — мірны занятак,
- Сонца — дзіцячым вачам,
- Хатам — вясельныя святы,
- Колас — жытнёвым палям.

ГУМАР

— Ён доўгі час рамантаваў свой стары аўтамабіль.

— І чаму гэта яны заўсёды будзяць мяне раней часу?

— Мне ўвесь час сніцца, што я стаў прафесарам. Што зрабіць, каб гэты сон здзейсніўся?

— Мені спаць.

— Мама, я перакліў буфет!

— Які жах! Я зараз скажу твайму тату.

— Ён ужо ведае...

— ?

— Буфет упаў на яго.

— Мілы, паглядзі. Пакуль нас не было дома, укралі ўсю мэблю!

— Не варта так засмучацца! Затое, вунь бачыш: ля сцяны запінка, якая дайным-дайно закацілася пад канапу!

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44. ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 1847.